

Άγγελος Σικελιανός, «Αλαφροΐσκιωτος» (1909)

ΓΥΡΙΣΜΟΣ

I

Ύπνος ιερός, λιονταρίσιος,
του γυρισμού, στη μεγάλη
της αμμουδιάς απλωσιά.
Στην καρδιά μου
τα βλέφαρά μου κλεισμένα·
και λάμπει, ωσάν ήλιος, βαθιά μου...

Βοή του πελάου πλημμυρίζει
τις φλέβες μου·
απάνω μου τρίζει
σα μυκολίθηρο ο ήλιος·
γεμάτες χτυπάει τις φτερούγες ο αγέρας·
αγκομαχάει το άφαντο αξόνι.
Δε μου ακούγεται η τρίσβαθη ανάσα.
Γαληνεύει, ως στον άμμο, βαθιά μου
και απλώνεται η θάλασσα πάσα.

Σε ψηλοθόλωτο κύμα
την υψώνει το απέραντο χάδι·
ποτίζουν τα σπλάχνα
τα ολόδροσα φύκια,
ραντίζει τα διάφωτη η άχνα
του αφρού που ξεσπάει στα χαλίκια·
πέρα σβήνει το σύφυλλο βούισμα

οπού ξέχειλο αχούν τα τζιτζίκια.

Μια βοή φτάνει απόμακρα·
και άξαφνα,
σαν πανί το σκαρμό που έχει φύγει,
χτυπάει· είν' ο αγέρας που σίμωσε,
είν' ο ήλιος που δει μπρος στα μάτια μου
- και ο αγνός όχι ξένα τα βλέφαρα
στην υπέρλευκην όψη του ανοίγει.

Πετώμαι απάνω. Η αλαφρότη μου
είναι ίσια με τη δύναμή μου.
Λάμπει το μέτωπό μου ολόδροσο,
στο βασύλεμα σειέται ανοιζάτικο
βαθιά το κορμί μου.
Βλέπω γύρα. Το Ιόνιο,
και η ελεύτερη γη μου!

ΡΩΤΗΜΑ

Θύρα σιωπηλή των Ηλύσιων,
εσέ άνοιξα πρώτη; Τριγύρω
βασιλεύουν αγνόφωτοι οι κάμποι.
Στη γαλήνη ολόφωτος να 'μπει
ήρτε ο νους μου.
Ποιά νέαν ωραιότη θ' αστράψεις
στην όψη μου;
Μέσα στον ακοίμητο αιθέρα

η βαθιά γνωριμιά μου ν' ανάψει
τη νέαν αβασίλευτη μέρα;

Να, ο χιτώνας μου λάμπει,
γυαλίζει σαν του άμμου το κρίνο.
Μιαν απόγειαν αγνότη φυσάει.
Κυβερνάω στην απάρθενην έρημο
μια αρετή και μια νιότη.
Γαληνά λάμπουν όλα,
πολύβοα. Σε όλα
δράμει φως. Και η ψυχή μου θαυμάζει
τα γνώριμα μύρα,
βαθιά τα δοξάζει.

Σα να πέρασα
το στερνό του Οδυσσέα ταξίδι,
όλα τ' άφηκα πίσω μου
πως αφήνει ένα ντύμα το φίδι.

Κι ως ο θάνατος όξω απ' τα πέλαγα
αλαφρός που του ετάχτηκε,
κλήρα
- ένα αργό ηλιοβασίλεμα-
θα έχει μείνει σ' εμέ,
που τον τρίσβαθον
οπού ανάσανε αγέρα έχω γύρα.

Ο ΒΑΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

Κ' ένας απ' όλους μού έφεξε
κι ακόμα φέγγει λόγος. Και η ψυχή μου
στην πλάση μέσα τον αλήθειψε -
και, νά μπει
στο νόημα σύγκορμη και πριν, ακέρια εστάθη.

Ως ένα στύλο ένας σεισμός,
τη ζύγιασε, την έστησε,
σαν κυπαρίσσι ρίζες άδραξε απ' τα βάθη.

Κ' ήταν ο λόγος του Οδυσσέα
στου τραγωδού του νου,
που τρίσβαθα
του ραψωδοú τού εμίλει η αρμονία
μπρος στο γιγάντειο πόνο του Αίαντα
και την ιερή μανία.

Και πιο μεστά,
σα να μου αλάφρωνε
φλέβα νερού αγερόλαμπρου
τη δέντρινη κορμοστασιά μου,
ανέβηκε άδιψα,
αλαφρά τη φυλλωσιά μου·
μ' έθρεψε το αλαφρό νερό
και το αλαφρό το χόμα,
και ίσια

η Βούλησή μου απάνω υψώθηκε,
σαν τα μεστά, τα εφτάψηλα,
με τα κυπαρισσόμηλα
γεμάτα κυπαρίσσια!

«Είδωλα είμαστε και ίσκιои.»
Το λόγο που αχνίζει την πράξη,
για νύχτες, για μέρες,
ψηλά στα βουνά,
όπου απάτητοι δρόμοι,
στον βαθιόν ελαιώνα
που οι άγραφοι νόμοι
πάντα αστράφταν μπροστά μου,
τον έφερα. Η τρίσβαθη γνώμη
τώρα αντρίζει βαθιά τα ήπατά μου.

Ανέβηκα - φίλος
ανήφορων - όλες
τις κορφές που αγναντεύουν τα πέλαγα,
γαληνή άγγιξε όλα η ορμή μου :
το γεράκι που επέρνα,
το σύννεφο στον αγέρα,
το διάστημα
που είχε ζώσει βαθιά το κορμί μου.
Πόσο φως εποτίστηκεν
η κρυφή δύναμή μου!

Και - όχι καύχημα ανίερο -
σε πηγές δαφνοσκεπάστες
ήπια εγώ, και στη στέρνα.
Τη ματιά και τη ράχη μου
λαιμός βέβαιος
και βέβαιο
το ποδάρι εκυβέρνα.

Και είπα, όλα γύρω βλέποντας :
«Νησί,
αβασίλευτη στο πέλαο δόξα,
ω ριζωμένο
στο πολύβουο διάστημα,
και στου Ομήρου το στίχο
λουσμένο,
βυθισμένο στον ύμνο!

Δάσο όλο δρυ στην κορφή σου,
σιδερόχορδη ανάβρα
που αχνίσαν τα σπλάχνα μου απάνω
ολοκαύτωμα θείο,
και η άκρη σου τρέμει σα φύλλο,
μέσα βροντάει ο Λευκάτας,
μαζώνεται η μπόρα,
ξεσπάει μες στο θεϊόν ελαιώνα,
τρικυμίζει το πέλαο,
νησί μου·

άλλη θροφή από τη θροφή μου
δε θα βρω,
απ' την ψυχή μου άλλη ψυχή,
άλλο κορμί από το κορμί μου.

»Αλλού οι ναοί κι αλλού οι θεοί.

Μου αστράφτει γύρω των ηρώων η μοίρα.

Τη μοναξιά στη δύναμή μου υπόταξες

Της γλαυκομάτας η έγνοια μου είναι κλήρα !

Παν

Στα βράχια του έρμου ακρογιαλιού και στις τραχιές
χαλικωσιές
τη λάβρα,
το μεσημέρι, όμοιο πηγή, δίπλα από κύμα σμάραγδο,
τρέμοντας όλο, ανάβρα...

Γαλάζια τριήρη στο βυθόν, ανάμεσα σ'εαρινούς αφρούς,
η Σαλαμίνα,
και της Κινέτας, μέσα μου κατάβαθος ανασασμός,
πέυκα και σκίνα.

Το πέλαγο έσκαγ'όλο αφρούς και, τυναχτό στον άνεμο,
ασπροβόλα'
την ώρα που τ'αρίφνητο κοπάδι των σιδέρικων
γιδιών ροβόλα'...

Με δύο σουρίγματα τραχιά που –κάτουθε το δάχτυλο
απ'τη γλώσσα
βάνοντας– βούιζ' ο μπιστικός, τα μάζωζ'όλα στο γιαλό,
κι ας ήταν πεντακόσα!

Κι όλα σταλιάσανε σφιχτά τριγύρ' απ' τα κοντόθαμνα
κι απ' το θυμάρι,

Του νου το νόμο στα βουνά,
στον κάμπο, ολούθε βρήκες.
Να, η αγριλίδα ξεπηδάει
κλαδιά για όλες τις άγνωρες
και τις μεγάλες νίκες!»

*κι ως εσταλιάσανε, γοργά, τα γίδια και τον άνθρωπο
το κάρωμα είχε πάρει.*

*Και πια, στις πέτρες του γιαλού κι απάνου απ' των
σιδέρικων
γιδιών τη λάβρα,
σιγή' κι ως από στρίποδα, μέσα απ' τα κέρατα, γοργός
ο ήλιος καπνός ανάβρα'...*

*Τότε είδαμε –άρχος και ταγός– ο τράγος να σηκώνεται
μονάχος,
βαρύς στο πάτημα κι αργός, να ξεχωρίσει κόβοντας, κ'εκεί
όπου βράχος,*

*σφήνα στο κύμα μπαίνοντας, στέκει λαμπρό για ζάγναντο
ακρωτήρι,
στην άκρη απάνου να σταθεί, που η άχνη διασκορπά
τ'αφρού,
κι ασάλευτος να γείρει,*

*μ'ανασκωμένο, αφήνοντας να λάμπουνε τα δόντια του,
τ'απάνω χείλι,
μέγας και ορτός, μυρίζοντας το πέλαγο το αφρόκοπο,
ως το δειλί!
(1914)*

Θαλερό (1915)

Φλογάτη, γελαστή, ζεστή, από τ' άμπέλια άπάνωθεν
έκοίταγε ή σελήνη -
κι άκόμα ό ήλιος πύρωνε τά θάμνα, βασιλεύοντας
μές σέ διπλή γαλήνη·

βαριά τά χόρτα, ιδρώνανε στήν άψηλήν άπανεμιά
το θυμωμένο γάλα,
κι από τά κλήματα τά νιά, που τής πλαγιᾶς άνέβαιναν
μακριά-πλατιά τή σκάλα,

σουρίζανε οί άμπελουργοί φτερίζοντας, έσειόντανε
στον όχτο οί καλογιάννοι,
κι άπλων' άπάνω στό φεγγάρι ή ζέστα άραχνοϋφαντο
κεφαλοπάνι...

Στό σύρμα, μές στό γέννημα, μονάχα τρία καματερά,
τό 'να από τ' άλλο πίσω,
τήν κρεμαστή τους τραχηλιά κουνώντας, τόν άνήφορο
ξεκόβαν τό βουνίσο·

σκυφτό, τή γῆς μυρίζοντας, και τό λιγνό λαγωνικό,
με γρήγορα ποδάρια,
στοῦ δειλινοῦ τή σιγαλιά βράχο τό βράχο επήδαγε
ζητώντας μου τά χνάρια·

και κάτω άπ' τήν κληματαριά τήν άγουρη μ' έπρόσμενε,
στο ξάγναντο τό σπίτι,
σωστό τραπέζι πόφεγγε, λυχνάρι όμπρός τοῦ κρεμαστό,
το φώς τοῦ Άποσπερίτη.

Έκει κερήθρα μῶφερε, ψωμί σταρένιο, κρύο νερό
η άρχοντοθυγατέρα,
όπούχε από τή δύναμη στόν πετρωτό της τό λαϊμό
χαράκι ως περιστέρα·

πού ή ὄψη της, σάν τῆς βραδιᾶς τό λάμπο, έδειχνε
διάφωτη
τῆς παρθενιαῶς τῆ φλόγα,
κι άπ' τῆ σφιχτή της ντυμασιά στα στήθια της τ'
άμάλαγα,
χώριζ' όλόρτη ή ρώγα·

πού όμπρός από τό μέτωπο σέ δυό πλεξοῦδες τά μαλλιά
πλεμένα είχε σηκώσει,
σάν τά σκοινιά τοῦ καραβιοῦ, που δε θα μπορεί' ή
φούχτα μου
νάν τῆς τά χερακώσει.

Λαχανιασμένος στάθη εκεί κι ό σκύλος π' άγανάχτησε
στα όρτά τά μονοπάτια,
κι άσάλεντος στα μπροστινά, με κοίταγε, προσμένοντας
μά σφήνα, μές στα μάτια·

έκει τ' άηδόνια ως άκουγα, τριγύρα μου, και τούς
καρπούς
γευόμουν άπ' τό δίσκο,
είχα τή γέψη τοῦ σταριοῦ, τοῦ τραγουδιοῦ και τοῦ
μελιοῦ
βαθιά στόν ούρανίσκο.

Σά σέ κυβέρτι γυάλινο μέσα μου σάλευε ή ψυχή,
πασίχαρο μελίτσι,
πού όλο κρυφά πληθαίνοντας γυρεύει σμάρια ώσάν
τσαμπιά
στά δέντρα ν' άμολήσει.

Κι ένιωθα κρούσταλλο τῆ γῆ στα πόδια μου άποκάτωθε
και διάφανο τό χῶμα
γιατί πλατάνια τριέτικα τριγύρα μου ύψωνόντανε
μ' άδρό, γαλήνιο σῶμα.

Έκει μοῦ άνοιξαν τό παλιό κρασί, που πλέριο εύώδισε
μές στήν ιδρένια στάμνα,
σάν τῆ βουνίσια μυρουδιά, σύντας βαρεῖ κατάψυχη
νύχτια δροσιά τά θάμνα...

Φλογάτη, γελαστή, ζεστή, Έκει ή καρδιά μου δέχτηκε
ν' άναπαντεῖ λιγάκι
πά σέ σεντόνια εύωδερά από βότανα, και γαλανά
στή βάψη από λουλάκι.

«Πρωτέας»

Είπατε:
«Η θα κάμουμε κάτι μεγάλο, ή δε θα γυρίσουμε πίσω...»

Τριγύρα Σας βούιζε το πέλαο, κρυμμένο απ' τα κύματα
ως απ' άσπρα φτερά που πετούσαν άπάνω του σύρριζα,
κι ολοένα βυθίζατε μες στους ογρούς βαθιούς δρόμους,
κλειστοί στο μικρό Σας καράβι,
μες στην άβυσσο όπου άλλοτε λέγατε
πως κ' η ίδια τρικυμία, σα μητέρα,
τη φτερούγα της θ' άπλωνε άπάνω Σας,
τι, στα ίδια πλευρά του
σαν αιχμάλωτο εκράτει το σκάφος τον ίδιο βοριά
μες στου μέσα πελάου τη γαλήνη·

κ' εκεί,
χαλινό σα να βάζατε στα ίδια τα κύματα
που άπάνω μαινότανε,
ωριμάζατε μόνο μια σκέψη,
να λυτρώσετε την άγια μας θάλασσα
απ' το κόκκινο μάταιο πανί των Λατίνων,
και μόνο
κάτασπρη φτερούγα να τρέχει,

ωσά γλάρου,
σαν η ελεύθερη σκέψη,
σαν η πνοή τής καθάριας αγάπης,
των Ελλήνων ψαράδων τ' ολάσπρο πανί
στη μεγάλη γαλάζια απλωσιά της!

Κ' εκεί μέσα, στα βάθη,
εκεί μέσα
που μήτε του ψαρά δεν καλάρει
το δίχτυ για ψάρια,
μόνοι, έξω από χρόνο και τόπο,
δίχως πια στην ακοή Σας να φτάνει
η βοή των κυμάτων ή ο λόγος του ανθρώπου,
βαθιά, πιο βαθιά,
σα σε τάφο,
δίχως όνομα απάνω κανένα αφημένο στον ανθρώπων τη
μνήμη

άλλο απ' τ' όνομα που 'χε από μύθο πανάρχαιο
το ίδιο Σας πλοίο, ο «Πρωτέας»,
απ' το μύθο πανάρχαιου θαλάσσιου θεού
που σε μύρια συνάλλαζε πρόσωπα
την αιώνια του Ελευτέρη Ουσία,

ολοένα,
ταξιδεύατε μέσα στα σκότη,
σα δελφίνια που αθώρητα τρέχουν στην άβυσσο μέσα,
απ' την ιδιαν ετούτη την άβυσσο μια ώρα να βγείτε,
νικητήρια,
και τότε μονάχα,
αντικρύ στον οχτρό, ντροπιασμένο,
ν' ανασάνετε πάλι του απάνω του κόσμου το γλυκύτατο
αέρα,
τον αέρα που για όλους θα λυτρώνατε πλέρια!

Μα δεν ήρθατε πίσω!
Εκεί κάτω, στα βάθη, ποιος ξέρει
αν ο ίδιος Πρωτέας δε Σας κράτησε

στα κρυφά του τα δώματα μέσα,
μέσα στ' άγια του δώματα,
πιο λαμπρά από της εύκολης δόξας τα τρόπαια,
μυστικά ριζωμένους στην καρδιά της αιωνιότητας·
τάχα ποιος ξέρει
αν ο ίδιος θαλάσσιος θεός δε Σας κράτησε ρίζα,
ρίζα κι άγκυρα αιώνια του μύθου του,
που 'ν' ο δικός του μαζί κι ο δικός μας·
όπου, αν όλα τα πρόσωπα αλλάζει
στη λαμπρήν επιφάνεια,
το μπορεί
γιατί κλει την αιώνιαν Ουσία
που σε θεούς και σ' ανθρώπους
μηνάει σε περίσσιες μορφές απ' τα βάθη
του Κόσμου
τη μιαν ιερή, μυστική Ελευθερία!

Ω, καλοί μου, είπατ' έτσι:
«Η θα κάμουμε κάτι μεγάλο, ή δε θα γυρίσουμε πίσω!»
Και κάματε κάτι, απ' αυτό που νειρόσαστε
πιότερο ακόμα μεγάλο!
Δε σταθήκατε διόλου μεσόστρατα,
απ' την ώρα που μπήκατε μέσα
στους ογρούς, βαθιούς δρόμους,
δε γυρέψατε ανάπαψη,
κι ούτε στοχαστήκατε αν πρέπει να γυρίσετε πίσω,
μα πηγαίνοντας πάντα μπροστά γι' αυτό που νειρόσαστε,
τ' άξιο, το αγνό, το μεγάλο,
λησμονήσατε ακόμα και τον ίδιο εαυτό Σας
αντικρύ στο μεγάλο σκοπό Σας,
τόρα πια που 'γινε ένα με τις ρίζες του πελάου,
με τις ρίζες των αιώνιων στοιχείων,
με τις ρίζες βαθιά της Ελλάδας,
με τις ρίζες κρυφές της ψυχής μας!

Κ' έτσι σήμερα
ορθός στ' ακρογιάλι δε στέκω,

δε στέκει κανείς μας,
καρτερόντας το κύμα να φέρει από Σας ένα λείψανο
που γυρεύει ταφή,
μα, κοιτώντας αφρισμένα τα κύματα
απάνω να ορμάνε
το 'να πίσω από τ' άλλο
κι ακούοντας τη βοή τους,
Σας βλέπουμε ακέριους,
κι ακέριους
Σας ακούμε μες σ' όλες τις μορφές και φωνές του
Πρωτέα,
του αιώνιου Σας κ' αιώνιου μας Μύθου,
πανελεύτερους, ώριους, γαλήνιους,
απ' τα βάθη των βυθών ν' ανεβαίνετε
πάμφωτα είδωλα νιότης
και, τώρα,
να ξεχύνετε μες στον αγέρα,
με τούτα τα λόγια απ' την άβυσσο μέσα,
την άξια ψυχή Σας:

«Εδώ μένουμε τώρα,
αιώνιοι φρουροί μες στου μέσα πελάου τη γαλήνη,
κ' εδώ πια, χαλινούς σα να βάζουμε στα ίδια τα κύματα
που μαίνονται απάνω,
θα ωριμάζουμε πάντα μια σκέψη
λυτρωμού για την άγια μας θάλασσα
απ' το κόκκινο μάταιο πανί των Λατίνων,

»για να τρέχει μεθαύριο, σαν η ολάσπρη φτερούγα του
γλάρου,
σαν η πάναγνη ανθρώπινη σκέψη,
σαν η πνοή της καθάριας αγάπης,
των φτωχών των ψαράδων Ελλήνων
ελεύτερο το άσπρο πανί
στην αιώνια γαλάζια απλωσιά της!»

**«Ιερά οδός», [Λυρικός Βίος Ε', Ίκαρος, Αθήνα, 1968]
(1935)**

Από τη νέα πληγή που μ' άνοιξεν η μοίρα
έμπαιν' ο ήλιος, θαρρούσα, στην καρδιά μου
με τόση ορμή, καθώς βασιλεύε, όπως
από ραγισματιάν αιφνίδια μπαίνει
το κύμα σε καράβι π' ολοένα
βουλιάζει.

Γιατί εκείνο πια το δέιλι,
σαν άρρωστος, καιρό, που πρωτοβγαίνει
ν' αρμέξει ζωή απ' τον έξω κόσμο, ήμουν
περπατητής μοναχικός στο δρόμο
που ξεκινά από την Αθήνα κ' έχει
σημάδι του ιερό την Ελευσίνα.
Τι ήταν για μένα αυτός ο δρόμος πάντα
σα δρόμος της Ψυχής.

Φανερωμένος
μεγάλος ποταμός, κυλούσε εδώθε
αργά συρμένα από τα βόδια αμάξια
γεμάτα αθεμωνιές ή ξύλα, κι άλλα
αμάξια, γοργά που προσπερνούσαν,
με τους ανθρώπους μέσα τους σαν ίσκιους.

Μα παραπέρα, σα να χάθη ο κόσμος
κ' έμειν' η φύση μόνη, ώρα κι ώρα
μια ησυχία βασιλεύε. Κ' η πέτρα
π' αντίκρισα σε μια άκρη ριζωμένη,
θρονί μου φάνη μοιραμένο μου ήταν
απ' τους αιώνες. Κ' έπλεξα τα χέρια,
σαν κάθισα, στα γόνατα, ξεχνώντας
αν κίνησα τη μέρα αυτή ή αν πήρα
αιώνες πίσω αυτό τον ίδιο δρόμο.

Μα να· στην ησυχία αυτή, απ' το γύρο
τον κοντινό, προβάλανε τρεις ίσκιοι.
Ένας Ατσίγγανος αγνάντια ερχόταν,
και πίσωθέ του ακλούθααν, μ' αλυσίδες

συρμένες, δυο αργοβάδιστες αρκούδες.

Και να· ως σε λίγο ζύγωσαν μπροστά μου
και μ' είδε ο Γύφτος, πριν καλά προφτάσω
να τον κοιτάξω, τράβηξε απ' τον ώμο
το ντέφι και, χτυπώντας το με τό 'να
χέρι, με τ' άλλον έσυρε με βία
τις αλυσίδες. Κ' οι δυο αρκούδες τότε
στα δυο τους σκώθηκαν, βαριά.

Η μία,
(ήτανε η μάνα, φανερά), η μεγάλη,
με πλεχτές χάντρες όλο στολισμένο
το μέτωπο γαλάζιες, κι από πάνω
μια άσπρη αβασκαντήρα, ανασηκώθη
ξάφνου τρανή, σαν προαιώνιο να 'ταν
ξόανο Μεγάλης Θεάς, της αιώνιας Μάνας,
αυτής της ίδιας που ιερά θλιμμένη,
με τον καιρόν ως πήρε ανθρώπινη όψη,
για τον καημό της κόρης της λεγόνταν
Δήμητρα εδώ, για τον καημό του γιου της
πιο πέρα ήταν Αλκμήνη ή Παναγία.
Και το μικρό στο πλάγι της αρκούδι,
σα μεγάλο παιχνίδι, σαν ανίδεο
μικρό παιδί, ανασκώθηκε κ' εκείνο
υπάκοο, μη μαντεύοντας ακόμα
του πόνου του το μάκρος, και την πίκρα
της σκλαβιάς, που καθρέφτιζεν η μάνα
στα δυο πυρά της που το κοίτααν μάτια!

Αλλ' ως από τον κάματον εκείνη
οκνούσε να χορέψει, ο Γύφτος, μ' ένα
πιδέξιο τράβηγμα της αλυσίδας
στον μικρού το ρουθούνι, ματωμένο
ακόμα απ' το χαλκά που λίγες μέρες
φαινόταν πως του τρύπησεν, αιφνίδια
την έκαμε, μουγκρίζοντας με πόνο,
να ορθώνεται ψηλά, προς το παιδί της
γυρνώντας το κεφάλι, και να ορχιέται
ζωηρά.

Κ' εγώ, ως εκοίταζα, τραβούσα
έξω απ' το χρόνο, μακριά απ' το χρόνο,
ελεύτερος από μορφές κλεισμένες
στον καιρό, από αγάλματα κ' εικόνες·
ήμουν έξω, ήμουν έξω από το χρόνο.

Μα μπροστά μου, ορθωμένη από τη βία
του χαλκά και της άμοιρης στοργής της,
δεν έβλεπα άλλο απ' την τρανήν αρκούδα
με τις γαλάζιες χάντρες στο κεφάλι,
μαρτυρικό τεράστιο σύμβολο όλου
του κόσμου, τωρινού και περασμένου,
μαρτυρικό τεράστιο σύμβολο όλου
του πόνου του πανάρχαιου, οπ' ακόμα
δεν του πληρώθη απ' τους θνητούς αιώνες
ο φόρος της ψυχής.

Τι ετούτη ακόμα
ήταν κ' είναι στον Άδη.

Και σκυμμένο
το κεφάλι μου κράτησα ολοένα,
καθώς στο ντέφι μέσα έριχνα, σκλάβος
κ' εγώ του κόσμου, μια δραχμή.

Μα ως, τέλος,
ο Ατσίγγανος ξεμάκρυνε, τραβώντας
ξανά τις δυο αργοβάδιστες αρκούδες,
και χάθηκε στο μούχρωμα, η καρδιά μου
με σήκωσε να ξαναπάρω πάλι
το δρόμον οπού τέλειωνε στα ρείπια
του Ιερού της Ψυχής, στην Ελευσίνα.
Κ' η καρδιά μου, ως εβάδιζα, βογκούσε:
"Θα 'ρτει τάχα ποτέ, θε νά 'ρτει η ώρα
που η ψυχή τής αρκούδας και του Γύφτου,
κ' η ψυχή μου, που Μυημένη τηνε κράζω,
θα γιορτάσουν μαζί;"

Κι ως προχωρούσα,

και βράδιαζε, ξανάνιωσα απ' την ίδια
πληγή, που η μοίρα μ' άνοιξε, το σκότος
να μπαίνει ορμητικά μες στην καρδιά μου,
καθώς από ραγισματιάν αιφνίδια μπαίνει
το κύμα σε καράβι που ολοένα
βουλιάζει. Κι όμως τέτοια ως να διψούσε
πλημμύραν η καρδιά μου, σα βυθίστη
ως να πνίγηκε ακέρια στα σκοτάδια,
σα βυθίστηκε ακέρια στα σκοτάδια,
ένα μούρμουρο απλώθη απάνωθέ μου,
ένα μούρμουρο,
κ' έμοιαζ' έλλε:
"Θα 'ρτει."

Στ' Όσιου Λουκά το Μοναστήρι

(1938)

Στ' Όσιου Λουκά το μοναστήρι, απ' όσες
γυναίκες του Στειριού συμμαζευτήκαν
τον Επιτάφιο να στολίσουν, κι όσες
μοιρολογήτρες ώσπε του Μεγάλου
Σαββάτου το ξημέρωμα αγρυπνήσαν,
ποια να στοχάστη - έτσι γλυκά θρηνούσαν! -
πως, κάτω απ' τους ανθούς, τ' ολόαχνο σμάλτο
του πεθαμένου του Άδωνη ήταν σάρκα
που πόνεσε βαθιά;
Γιατί κι ο πόνος
στα ρόδα μέσα, κι ο Επιτάφιος Θρήνος,
κ' οι αναπνοές της άνοιξης που μπαίνουν
απ' του ναού τη θύρα, αναφερόνταν
το νου τους στις Ανάστασης το θάμα,
και του Χριστού οι πληγές σαν ανεμώνες
τους φάνταζαν στα χέρια και στα πόδια,
τι πολλά τον σκεπάζανε λουλούδια
που έτσι τρανά, έτσι βαθιά ευωδούσαν!

Αλλά το βράδυ το ίδιο του Σαββάτου,
την ώρα π' απ' την Άγια Πύλη το ένα
κερί επροσάναψε όλα τ' άλλα ως κάτω,

κι απ' τ' Άγιο Βήμα σάμπως κύμα απλώθη
το φως ώσπε την ξώπορτα, όλοι κι όλες
ανατριχιάξαν π' άκουσαν στη μέση
απ' τα "Χριστός Ανέστη" μιαν αιφνίδια
φωνή να σκούζει: "Γιώργαινα, ο Βαγγέλης!"

Και να· ο λεβέντης του χωριού, ο Βαγγέλης,
των κοριτσιών το λάμπασμα, ο Βαγγέλης,
που τον λογιάζαν όλοι για χαμένο
στον πόλεμο· και στέκονταν ολόρτος
στης εκκλησιάς τη θύρα, με ποδάρι
ξύλινο, και δε διάβαινε τη θύρα
της εκκλησιάς, τι τον κοιτάζαν όλοι
με τα κεριά στο χέρι, τον κοιτάζαν,
το χορευτή που τράνταζε τ' αλώνι
του Στειριού, μια στην όψη, μια στο πόδι,
που ως να το κάρφωσε ήταν στο κατώφλι
της θύρας, και δεν έμπαινε πιο μέσα!

Και τότε - μάρτυράς μου νά 'ναι ο στίχος,
ο απλός κι αληθινός ετούτος στίχος -
απ' το στασίδι πού 'μουνα στημένος
ξαντίκρισα τη μάνα, απ' το κεφάλι
πετώντας το μαντίλι, να χιμήξει
σκυφτή και ν' αγκαλιάσει το ποδάρι,
το ξύλινο ποδάρι του στρατιώτη,
- έτσι όπως το είδα ο στίχος μου το γράφει,
ο απλός κι αληθινός ετούτος στίχος -,
και να σύρει απ' τα βάθη της καρδιάς της
ένα σκούξιμο: "Μάτια μου... Βαγγέλη!"

Κι ακόμα, - μάρτυράς μου νά 'ναι ο στίχος,
ο απλός κι αληθινός ετούτος στίχος -,
ξοπίσωθέ της, όσες μαζευτήκαν
από το βράδυ της Μεγάλης Πέφτης,
νανουριστά, θαμπά για να θρηνήσουν
τον πεθαμένον Άδωνη, κρυμμένο
μες στα λουλούδια, τώρα να ξεσπάσουν
μαζί την αζεθύμαστη του τρόμου

κραυγή που, ως στο στασίδι μου κρατιόμουν,
ένας πέπλος μου σκέπασε τα μάτια!...

Γιατί βαθιά μου δόξασα

Γιατί βαθιά μου δόξασα και πίστεψα τη γη
και στη φυγή δεν άπλωσα τα μυστικά φτερά μου,
μα ολάκερον ερίζωσα το νου μου στη σιγή,
νά που και πάλι αναπηδά στη δίψα μου η πηγή,
πηγή ζωής, χορευτική πηγή, πηγή χαρά μου...

Γιατί ποτέ δε λόγιασα το πότε και το πώς,
μα εβύθισα τη σκέψη μου μέσα στην πάσαν ώρα,
σα μέσα της να κρύβονταν ο αμέτρητος σκοπός,
νά τώρα που, ή καλοκαιριά τριγύρα μου είτε μπόρα,
λάμπ' η στιγμή ολοστρόγγυλη στο νου μου σαν οπώρα,
βρέχει απ' τα βάθη τ' ουρανού και μέσα μου ο καρπός!...

Γιατί δεν είπα: «εδώ η ζωή αρχίζει, εδώ τελειώνει...»
μα «αν είν' η μέρα βροχερή, σέρνει πιο πλούσιο φως...
μα κι ο σεισμός βαθύτερη τη χτίση θεμελιώνει,
τι ο ζωντανός παλμός της γης που πλάθει είναι κρυφός...»
νά που, ό,τι στάθη εφήμερο, σα σύγνεφο αναλιώνει,
νά που ο μέγας Θάνατος μου γίνηκε αδερφός!...